

DET PRINCIPIELLE SKAL STÅ I FLAMMESKRIFT

Overhold fristerne, skriv kort og præcist og drop de lange citater fra den dom, du søger om tilladelse til at anke hos Procesbevillingsnævnet. Nævnets formand, højesteretsdommer Henrik Waaben, giver sine råd til, hvad den gode ansøgning indeholder.

TEKST: HANNE HAUERSLEV

EN FRIST ER EN FRIST. Så enkelt kan det siges, når det gælder ansøgninger til Procesbevillingsnævnet. Om fristen på de fire uger for civile ankesager og to for straffesager er overholdt, er nemlig noget af det første, der bliver tjekket, når en ansøgning dumper ind ad den digitale eller den fysiske postkasse i Nævnet. Og er fristen overskredet, skal der gode grunde til at få åbnet den jernport, der går ned ved fristens udløb.

- Procesbevillingsnævnets sekretariat tjekker som det første, om formalia er overholdt, herunder om ansøgningen er kommet inden fristens udløb, forklarer Henrik Waaben, der i januar i år satte sig i formandsstolen i Procesbevillingsnævnet som led i en turnusordning blandt højeste-

retsdommere. Nævnet tæller blandt andet også tre advokater.

HOLD ØJE MED FRISTERNE

- Det betyder, at der ikke er meget tid at løbe på, fra en dom er afsagt, til ansøgningen skal ligge hos os. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er truffet, til ansøgningen ligger her i Nævnet. Da Nævnets kontortid slutter klokken 15, bliver en ansøgning, der kommer ind klokken 15.02, registreret den følgende dag, forklarer Henrik Waaben.

- Det sker jævnligt, at fristerne bliver overskredet. Vi kan se, at det især kan gå galt i ferietider, hvor en dom måske har ligget i tre uger, mens advokaten har været på ferie. Det er advokatens eget ansvar at gardere sig, og

det gør man altså ikke ved at sætte autosvar på sin mailboks, for så opdager man ikke, at dommen er kommet.

Hvis fristen er overskredet, har Procesbevillingsnævnet dog alligevel mulighed for at vurdere sagen.

- Vi har mulighed for at se bort fra overskridelsen, hvis den er undskyldelig, eller hvis der i øvrigt er helt ekstraordinære for-

HENRIK WAABEN

Formand for Procesbevillingsnævnet siden januar 2014. Højesteretsdommer. Tidligere kontorchef i Justitsministeriet, direktør for Datatilsynet og dommer i Østre Landsret. Siden 1. september 2006 dommer i Højesteret.

hold. Jeg vil dog anbefale, at advokaten i ansøgningen tager fat på problemet i stedet for at forbigå det. Det er bedre, at advokaten forklarer, hvorfor fristen er overskredet, og argumenterer for, hvorfor Nævnet alligevel bør behandle ansøgningen. Så har vi noget, vi kan forholde os til. I den forbindelse vil det indgå i vores overvejelser, om sagen er principiel.

Henrik Waaben gør opmærksom på, at der 1. juli 2014 er indført kortere frister vedrørende ansøgning om anke fra landsret til Højesteret i civile sager. Hvor der før var otte ugers frist, er der i dag fire uger.

- En anden ting, man skal være opmærksom på, er, at hvor advokaten tidligere kunne kære en kendelse om retsplejemæssige spørgsmål under forberedelsen af en byretssag, så skal man nu have Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det kan vi se, at nogle advokater går fejl af, og netop i disse sager går jerntæppet ned efter to uger, eftersom fristen er absolut. Så kan vi ikke se bort fra fristen.

SAGER FRA SØ- OG HANDELSRETEN

Også når det gælder anke fra Sø- og Handelsretten, er der i år indført nye regler. Nu er der ikke længere altid direkte adgang til Højesteret. I stedet må advokaten vælge, om dommen skal ankes til landsretten eller til Højesteret. Det sidste kræver efter de nye regler, at en række særlige betingelser er opfyldt, herunder at sagen er af principiel karakter. Det er Højesteret, der selv tager stilling til, om sagen opfylder betingelserne for at komme for Højesteret. Hvis Højesteret siger nej til det, kan dommen i stedet ankes til landsretten.

- Hvis sagen så efter behandling i landsretten ønskes anket til Højesteret, er der allerede taget stilling til, at den ikke var principiel. Men der kan være sket noget i sagen undervejs, som forandrer situationen, og derfor kan man i det tilfælde søge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at få en tredjeinstansbevilling. Hvis der er tale om en sag, som Højesteret allerede har afvist, vil vi være bundet af det, men det kan jo ikke udelukkes, at sagen har fået en drejning, eller at der under landsrettens behandling er kommet nyt processtof. Det kan også tænkes, at landsretten har formuleret sin begrundelse på en måde, som i sig selv gør sagen principiel. Vi har endnu ikke fået

disse sager, men jeg forudser, at vi får dem på sigt, siger Henrik Waaben.

OVERVEJELSERNE ER VIGTIGE

Samtidig med at en ansøgning til Procesbevillingsnævnet haster, og tiden til at formulere en ansøgning kan føles kort, skal advokaten gøre sig overvejelser om, hvorvidt sagen overhovedet skal appelleres.

- Når en sag er afgjort i to instanser, er lovens udgangspunkt, at den ikke kan komme videre, medmindre der er principielle forhold. Derfor er overvejelserne om appel meget vigtige. Udover de principielle civile sager er der straffesagerne, hvor der tillige kan være 'andre særlige grunde' til at få dem for Højesteret. Det kan for eksempel være, at landsrettens dom bygger på en tvivlsom forståelse af en regel i straffeloven.

- Små sager – både civile sager og straffesager – skal som udgangspunkt afgøres i én instans, nemlig byretten. Men Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til at anke dommen til landsretten. I straffesager vil man normalt få tilladelse til at anke dommen, hvis der blot er en vis tvivl om resultatet, eller hvis dommen vil få store konsekvenser for den pågældende. Eksempelvis hvis en person, der er dømt for tyveri, vil miste sit arbejde. Sådanne sager har mulighed for at blive prøvet i to instanser – også selvom der er tale om et lille butikstyveri.

En ansøgning til Procesbevillingsnævnet kan også omhandle dele af en dom.

- Der kan være flere spørgsmål, som er afgjort, og det er muligt alene at søge om tilladelse til at appellere et enkelt spørgsmål. Det kunne være en civil sag, hvor en arbejdsgiver er dømt for uberettiget bortvisning af en medarbejder, men hvor tabsopgørelsen – og kun den – rejser et principielt spørgsmål. På samme måde kan Nævnet begrænse bevillingen til Højesteret, selvom der er søgt om tilladelse til at appellere hele sagen, siger Henrik Waaben, der også anbefaler, at advokaten ser kritisk på de realistiske muligheder for at få anketilladelse.

- De fleste ansøgninger fører til afslag ➔

Det sker jævnligt, at fristerne bliver overskredet. Vi kan se, at det især kan gå galt i ferietider, hvor en dom måske har ligget i tre uger, mens advokaten har været på ferie. Det er advokatens eget ansvar at gardere sig, og det gør man altså ikke ved at sætte autosvar på sin mailboks, for så opdager man ikke, at dommen er kommet.

- både når det gælder sager fra byret og landsret, og når det gælder civil- og straffesager. Vi har forståelse for, at der kan være klienthensyn, der gør, at man søger, også selvom det er meget optimistisk. Men det rykker ikke ved, at advokaten bør sikre, at ansøgningen er velovervejet. En advokat bør jo hverken spille sin egen tid eller vores med udsigtsløse ansøgninger. I sidste ende går det ud over klientens forventninger og måske pengepung.

ANSØGNINGEN SKAL VÆRE KORT OG PRÆCIS

Når fristen er overholdt, og der har været tid til moden overvejelse om, hvorvidt sagen kan bære, så handler det om at skrive en god ansøgning.

- Hvad angår de rent praktiske ting, er vi nemme at have med at gøre. For eksempel er der ingen formkrav til ansøgningen. Den kan sendes på mail eller på print. Vi forventer i løbet af kort tid også at kunne tilbyde en formular, som kan udfyldes på hjemmesiden, forklarer Henrik Waaben.

Selve afgørelsen, der søges appeltilladelse til, samt en eventuel underliggende byretsafgørelse skal vedlægges, gerne sammen med de centrale bilag.

- Mit bedste råd er at koncentrere ansøgningen mest muligt. Skriv en kort indledning om sagen og med præcis angivelse af, hvad der søges appeltilladelse til. Det sker, at en advokat starter med en større redegørelse for sagen, men det er som regel helt overflødigt, da dommen jo er vedlagt ansøgningen. Lange citater fra dommen er også overflødig. Ansøgningen bør være kort og præcis, siger Henrik Waaben, der også mener, at en ansøgning på samlet to-tre sider som oftest vil være tilstrækkelig til at belyse en sag.

- Det skal være helt tydeligt – og dermed stå i flammeskrift – hvad det principielle i sagen er, eller hvad der i øvrigt er af særlige grunde, som taler for en anketilladelse. Forklar os, hvorfor sagen er principiel, el-

ler hvis det er en straffesag, hvilke særlige grunde der er til, at sagen skal prøves af en ny instans. Hvis advokaten kan formulere en juridisk problemstilling, hvor der ud fra lov og forarbejder er tvivl om, hvad der er gældende ret, kan det være med til at få sagen i Højesteret, siger Henrik Waaben og understreger, at det principielle kan forekomme i mange varianter, også i mere hverdagsagtige sager.

- Det kan være, at der er uens praksis fra landsretterne, som når frem til forskellige afgørelser, selvom problemet er det samme. Det kan også være, at en landsretsafgørelse rejser tvivl om, hvorvidt Danmarks internationale forpligtelser er iagttaget. Et tredje eksempel kan være en omkostningsafgørelse, der bygger på kriterier, som man normalt ikke opererer med, sådan at der er tvivl om, hvorvidt der er tale om de rigtige kriterier.

PROCESSEN I NÆVNET

Som noget af det første bliver modparten orienteret om appellansøgningen.

- Hvis det trækker op til, at vi giver appeltilladelse, vil vi altid høre modparten, som dermed får mulighed for at afgive en udtalelse. Så det vil altså ikke komme som et lyn fra en klar himmel for modparten, at sagen skal til behandling igen.

Procesbevillingsnævnet vil efter behov rekvirere flere bilag fra sagen, før der bliver skrevet et notat med de juridiske analyser.

- Selve behandlingen foregår på et højt juridisk niveau, inden den ender hos Nævnet, der i et notat får en redegørelse for sagen, herunder en analyse om de retlige overvejelser. Notatet til Nævnet vil typisk være på omkring 6-10 sider, og desuden får Nævnet dommen eller dommene, relevante bilag og kopi af juridisk teori og praksis. Selve sagsbehandlingen hos os er intern, og man kan ikke få aktindsigt i det interne notat.

Selve behandlingen i Nævnet sker en gang om ugen, og der er fem nævnsmedlemmer, som deltager, hvoraf kun forman-

PROCESBEVILLINGSNÆVNET

Nævnets afdeling for appeltilladelser afgør sager om appeltilladelse til landsretterne og Højesteret. Formanden vælges for to år ad gangen blandt Højesteretsdommerne. Advokatrådet udpeger de tre advokater, der er medlem af Nævnet. Kun formanden deltager i alle møderne.

Højesteretsdommer Henrik Waaben (formand)

Landsdommer Inge Neergaard Jensen
Byretsdommer Martin Koch Clausen
Professor Jens Hartig Danielsen
Advokat Per Magid

Suppleanter

Højesteretsdommer Hanne Schmidt
Landsdommer Dorte Jensen
Byretsdommer Marianne Lund Larsen
Professor Ulla Neergaard
Professor Niels Fenger
Advokat Henrik Stagetorn
Advokat Jacob Goldschmidt

den er genganger ved hvert møde. Sagerne fremsendes en uge før møderne, og der er typisk 30 sager på et møde. Her deltager også de fuldmægtige, der har behandlet sagerne.

- Det er meget forskelligt, hvor længe vi diskuterer hver sag. Nogle sager afgøres hurtigt, andre kræver en mere tæt drøftelse. De 30 sager klares normalt på omkring to timer.

Endelig skrives en afgørelse. Den indeholder ingen egentlig begrundelse, men henviser alene til retsreglerne, som den er truffet efter.

- Langt de fleste sager bliver afgjort inden for to-tre måneder. Hvis der er tale om en hastesag, kan den gå hurtigere – det kan for eksempel være en sag, som skal afgøres, inden en hovedforhandling kan ske. I så fald vil jeg anbefale altid at understrege det i ansøgningen, for så vil vi så vidt muligt tage hensyn til det.

Udviklingen i antal ordinære sager – appeltilladelser

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Antal modtagne sager	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582	1.667
Antal afsluttede sager	1.329	1.325	1.267	1.395	1.540	1.494	1.644